

”שְׁלִשִּׁית הַשֶּׁקֶל בְּשָׁנָה”

מדברי נחמיה אלו ”וְהִעֲמִדְנוּ עֲלֵינוּ מִצּוֹת לְתֵת עֲלֵינוּ שְׁלִשִּׁית הַשֶּׁקֶל בְּשָׁנָה לְעִבְדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ”, שלא אמר ”שליש השֶׁקֶל” אלא ”שְׁלִשִּׁית הַשֶּׁקֶל”, שהכוונה לשלוש פעמים שקל, למדו חכמים את הדינים הבאים.

רבי חלקיה בשם רבי אחא למד מכאן את הדברים הבאים בהלכות צדקה :

א. מכאן שאדם צריך לשלש שקלו שלוש פעמים בשנה, כלומר יתן בכל שנה שלוש שקלים לצדקה. [וחולק בזה על רבי אסי במסכת בבא בתרא, שלמד מהכתוב הזה, שדי בנתינת שליש שקל לכל השנה].

ב. מכאן שאין מטריחים על הציבור יותר משלש פעמים בשנה.

ורבי אבין למד מכאן את הדברים הבאים בהלכות שקלים :

א. מכאן לשלש סאין.

ב. מכאן לשלש קופות.

ג. מכאן לשלש הפרשות.

ושלושת הדינים הללו יתבארו בעזה”י בפרק שלישי.

טעמים לחיוב מחצית השקל

בענין מחצית השקל נאמר, ”זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה'” (שמות ל' י"ג), ונאמרו בסוגיתנו מספר טעמים, למה נתחייבו בדבר זה.

א. יש אומרים, לפי שחטאו ישראל בעגל במחצית היום, כמו שנאמר, [”וַיִּרְא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מִשָּׁה לְרַדֵּת מִן הָהָר וַיִּשְׁקַח הָעָם עַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הִעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ” (שמות ל"ב א')] ודרשו חכמים ”כי בא שש”, כלומר שש שעות שהוא חצות היום], **לפיכך יתנו מחצית השקל**, ועיקר החיוב הוא להביא מחצית של איזה מטבע.

ב. ויש אומרים, לפי שחטאו ישראל בשש שעות [כמבואר לעיל] **לפיכך יתנו מחצית השקל**, **ששוה ששה גרמיסין** [=שם מטבע שהיה בימי משה] ועיקר החיוב הוא להביא מטבע שיש בו מספר שש.

שני טעמים אלו, אחד מהם אמר רבי יודה, ואחד מהם אמר רבי נחמיה.

לפרטים ולהזמנת ספרי "בקיזור" bekitsur@outlook.com